

DN Debatt

DN Debatt. "Inrikta svensk klimatpolitik på globala utsläppsminskningar"

UPPDATERAD 2020-01-15 PUBLICERAD 2020-01-14

Kolet är det centrala klimathotet, inte konventionell olja. Merparten av världens kolreserver måste stanna kvar i marken, skriver artikelförfattarna. Foto: Matthew Brown/TT

DN DEBATT 15/1. Hur politiken ska utformas för att bromsa, och till slut stoppa, klimatförändringarna är helt avgörande, men har hittills fått alldeles för lite uppmärksamhet, såväl i Sverige och som internationellt. Det fokuserar vi på i vår rapport. Vi menar också att globala utsläppsminskningar måste vara politikens överordnade mål, skriver nio forskare.

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

Fördjupningar, nyheter och intervjuer. Klimatkollen ger dig den bästa läsningen om klimatet.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

I dag onsdag, en månad efter att FN:s klimatkonferens COP25 i Madrid avslutades med ett magert resultat, presenterar vi "[SNS Konjunkturrådsrapport 2020: Svensk politik för globalt klimat](#)". Vi som har skrivit rapporten är nio forskare inom nationalekonomi, juridik, naturvetenskap och ingenjörsvetenskap. Utifrån etablerad forskning beskriver vi hur det globala klimatsystemet fungerar, hur det hänger ihop med

världsekonomin och hur olika typer av klimatpolitik påverkar utsläppen.

Vårt fokus är inte om det behövs en klimatpolitik eller hur mycket olika delar av världen ska tillåtas att släppa ut. I stället fokuserar vi på hur politiken ska utformas för att bromsa, och till slut stoppa, klimatförändringarna. Frågan om hur detta ska ske är helt avgörande men har hittills fått alldeles för lite uppmärksamhet, både i Sverige och i de internationella förhandlingarna.

Klimatförändringarna går att hejda och med en politik grundad på våra förslag behöver det inte bli oöverstigligt dyrt.

Det internationella perspektivet måste tydligare genomsyra all svensk klimatpolitik och globala utsläppsminskningar måste vara politikens överordnade mål. De svenska utsläppen är små jämfört med de globala men vi kan påverka de senare på många sätt, vilket vi konkretiserar i våra förslag och rekommendationer.

Låt kolet stanna i marken. Kolet är det centrala klimathotet, inte konventionell olja. Merparten av världens kolreserver måste

1 stanna kvar i marken. Om klimatförändringarna ska kunna hejdas måste Kina bli av med sitt kolberoende. Indien och Afrika kan inte heller följa Kinas kolkraftsbaserade utvecklingsstrategi.

2 Kräv ett globalt minimipris på utsläpp och slopade fossilsubventioner. För enskilda individer och företag är det svårt eller omöjligt att avgöra var deras ansträngningar gör mest klimatnytta. Ett pris ger då den signal som behövs för att marknadskrafterna ska kunna användas i klimatpolitikens tjänst. Ett pris på utsläpp gör kolkraft olönsam om den inte subventioneras. Därför är ett pris på utsläpp och avskaffade fossilsubventioner en nödvändig del i klimatpolitiken. Detta måste diskuteras på FN:s nästa stora klimatkonferens COP26 i Glasgow.

3 Tro inte att gröna subventioner räcker. För att grön energiteknik radikalt ska minska de globala utsläppen behöver den konkurrera ut kolet. Vind- och solkraft finns inte alltid tillgänglig där och när den som mest behövs. Det räcker därför inte att grön energi är billigare per producerad kilowattimme för att den ska konkurrera ut kolkraften. Utan ett pris på utsläpp riskerar subventioner av grön energi leda till en ökning av den totala energikonsumtionen utan att kolet konkurreras ut.

4 Bidra till andra länders omställning. Sverige bör finansiera utsläppsminskningar i andra länder. Inom EU finns exempelvis mekanismer för att göra detta inom de sektorer som inte ingår i EU:s utsläppshandelsystem. Klokt och välavvägt klimatbistånd är också både möjligt och önskvärt. Även Sverige måste bli klimatneutralt, ett ökat klimatbistånd bör därför inte minska de svenska klimatambitionererna.

Verka för att klimatklubbar blir tillåtna. Omsorg om

5 världens klimat ska vara ett fullgott motiv för att ha tullar mot länder som inte har en acceptabel nivå på utsläppspriset. Sådana åtgärder har föreslagits av den nya EU-kommissionen och bör stödjas av Sverige. En modell är så kallade klimatklubbar där länder går ihop och sätter ett enhetligt utsläppspris. Import från länder som inte deltar i klubben beläggs med en tull.

6 Exportera fossilfri el. Under en övergångstid kan svensk fossilfri elexport minska utsläppen inom EU om den pressar undan kolkraft där sådan fortfarande används. På grund av de förändringar som genomförts av EU:s utsläppshandelssystem kommer sådana minskningar inte automatiskt att leda till att utsläppen flyttar någon annanstans inom systemet.

7 Finansiera avskiljning och lagring av koldioxid (CCS) med lagringspeng. Nästan hälften av Sveriges koldioxidutsläpp kan tas bort om sådan CCS-teknik införs på de 27 svenska industrianläggningarna med störst utsläpp av fossil och biogen koldioxid.

Detta är mer än utsläppen från hela den svenska vägtrafiken. Den årliga kostnaden för detta skulle bli ungefär lika stor som intäkterna från koldioxidskatten, 23 miljarder kronor eller drygt 2 000 kronor per svensk. Tekniken är användbar i andra länder och Sverige kan här bli ett föregångsland. Det krävs dock en statlig finansiering som bör utformas som en ersättning per ton insamlad och säkert lagrad koldioxid.

Ett globalt minimipris på utsläpp fordrar en internationell bindande överenskommelse för att länder inte ska frestas att åka snålskjuts på andras klimatinsatser. Det sägs ibland att en sådan överenskommelse är en utopi. Vi delar inte den uppfattningen. Seriösa internationella förhandlingar om ett minimipris på utsläpp har aldrig förts. Sveriges koldioxidskatt visar att ett pris på utsläpp inte hotar tillväxt och välfärd.

Klimatpolitiken i enskilda länder måste innehålla mer än ett pris på utsläpp. Inte minst kan nationell fördelningspolitik behövas för att göra omställningen rättvis och politiskt acceptabel. Kring detta behövs inga internationella överenskommelser. Vem som får intäkterna från prissättningen, och om den åstadkoms genom en skatt eller via handel med utsläppsrätter kan också bestämmas av varje land.

Sverige kan påverka omvärldens klimatåtgärder. Ett exempel är det som inom EU har kallats "The Swedish proposal". Sveriges regering och några svenska EU-parlamentariker var avgörande i reformerna av EU:s utsläppshandelssystem 2018. Dessa beräknas minska de över tid samlade utsläppen inom EU med 50–100 gånger Sveriges årliga utsläpp – antagligen Sveriges största klimatpolitiska framgång någonsin!

Trots mycket forskning finns en mycket stor osäkerhet om växthusgasernas effekt på klimatet. Vi kan inte på vetenskapliga grunder utesluta att klimatets känslighet för utsläpp är så låg att det inte alls är akut att minska utsläppen. Vi kan lika lite utesluta att känsligheten är så hög att de utsläpp vi redan gjort leder till

en uppvärmning över 1,5 grader. Uppfattningen att det snart är "för sent" att göra något, eftersom vi är nära en punkt där klimatförändringarna blir skenande och utom kontroll, har begränsat vetenskapligt stöd men kan inte heller uteslutas.

Det vore dock helt fel att ta osäkerheten som intäkt för att vänta och se, i hopp om att den snart skingras. Inte mycket talar för att så kommer att ske i närtid. Vår rapport visar också att de negativa konsekvenserna av en global klimatpolitik som i efterhand visar sig vara otillräcklig är mycket större än konsekvenserna av en alltför kraftfull politik. En smart och ambitiös klimatpolitik är en billig försäkring mot de stora risker som ett fortsatt globalt fossilberoende innebär.

Klimatförändringarna går att hejda och med en politik grundad på våra förslag behöver det inte bli oöverstigligt dyrt. Det finns mycket att göra och Sverige kan visa vägen.

DN Debatt. 15 januari 2020

Debattartikel

Nio forskare som skrivit "SNS Konjunkturrådsrapport 2020: Svensk politik för globalt klimat":

"Inrikta svensk klimatpolitik på globala utsläppsminskningar"

TEXT

John Hassler (ordförande), professor i nationalekonomi vid Institutet för internationell ekonomi (IIES), Stockholms universitet

Björn Carlén, fil dr i nationalekonomi, forskare vid enheten Miljöekonomi, Konjunkturinstitutet

Jonas Eliasson, gästprofessor i transportsystem vid Linköpings universitet och nytillträdd tillgänglighetsdirektör vid Trafikverket

Filip Johnsson, professor i uthålliga energisystem vid Chalmers tekniska högskola

Per Krusell, professor i nationalekonomi vid Institutet för internationell ekonomi (IIES), Stockholms universitet

Therese Lindahl, fil dr i nationalekonomi och verksam vid Beijerinstitutet för ekologisk ekonomi

Jonas Nycander, professor i geofysisk hydrodynamik vid Meteorologiska institutionen, Stockholms universitet

Åsa Romson, jur dr i miljö rätt, forskare vid IVL Svenska miljöinstitutet, tidigare klimat- och miljöminister

Thomas Sterner, professor i miljöekonomi vid Göteborgs universitet

Artikelförfattarna har skrivit "SNS Konjunkturrådsrapport 2020: Svensk politik för globalt klimat". De svarar för analys, slutsatser och förslag – SNS som organisation tar inte ställning till dessa.